

“Het is rood en groen en je kunt er veel mee doen”

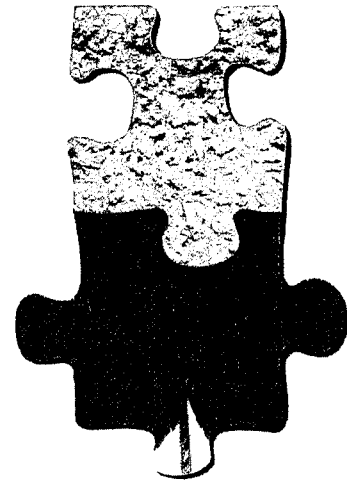
Verslag van het symposium Bos & Natuur als bouwsteen

Het is exact een jaar geleden dat er in het NBT een serie artikelen stond over de nieuwe landgoederen. Toen ook wel omschreven als de nieuwe 'hype'. Kennelijk vond de KNBV het onderwerp interessant genoeg om aan deze hype, zij het in een breder kader, mee te doen, want op donderdag 12 februari werd in het Musis Sacrum het symposium Bos en Natuur als bouwsteen georganiseerd.

Het symposium was georganiseerd door de KNBV, de Bond Nederlandse Stedebouwkundigen en de Nederlandse Vereniging voor Tuin- en Landschapsarchitectuur. Er waren sprekers uit het beleid, de theorie en de praktijk van rood en groen. Rood - groen combinaties riepen vijf jaar geleden waarschijnlijk associaties op met paprika's. Aan het symposium van 12 februari jongstleden, kon echter best het motto 'Het is rood en groen en je kan er veel mee doen' meegegeven worden, zo vond de heer De Leeuw. Immers in een tijd waarin verhoging van de kwaliteit van de leefomgeving een belangrijk thema is, is de combinatie verstedelijking met natuur eigenlijk een best logische keuze. Het symposium ging over welke belemmeringen deze combinatie bemoeilijken en welke kansen deze combinatie in zich heeft. Daarbij draaide het om een drietal aspecten: integratie, verbetering van het ruimtelijke ordeningsproces en de financiering.

Integratie

De eerste conclusie van het symposium is dat mensen uit de rode en de groene sector meer met elkaar moeten integreren. Hiervoor is echter durf nodig zo merkte de heer De Leeuw terecht op. De onwennigheid en de onbekendheid tussen beide partners (Rood en Groen) vormt daarom misschien wel de grootste belemmering. Nieuwe samenwerkingsvormen en een (nieuwe) vertrouwensrelatie zijn daarom essentieel om de gemeenschappelijke wens naar verhoging van de kwaliteit van de leefomgeving resultaat te laten krijgen. De heer De Leeuw vindt dat een Rood voor Groen project een kans van slagen moet hebben als het per saldo leidt tot een aantoonbare kwaliteitsverbetering van de omgeving. Daarbij moet dus niet rigide vastgehouden worden aan de geldende restricties die nu vaak kansen op kwaliteitsverbetering in de weg staan. Een goed voorbeeld hiervan is de case Bentwoud, toegelicht door de heer Van der Meulen. Reeds tien jaar wordt er in de buurt van Zoetermeer geprobeerd een bos van formaat neer te zetten, maar door onder andere het restrictieve overheidsbeleid (als gevolg van de Groene Hart locatie) mislukken deze pogingen keer op keer. Dat het ook anders kan bewijst de case Emmen. De gemeentelijke opbouw van Emmen is een schoolvoorbeeld van bos en natuur als bouwstenen voor het stadslandschap. Door alle ambtelijke niveaus heen. Hier is het mogelijk gebleken dat de praktijk het beleid vormgeeft in

plaats van andersom, dat beleid de praktijk vormgeeft. Integratie optima forma. De heer Sijmons heeft hier een verklaring voor: Emmen ligt boven de lijn Alkmaar - Venlo en in het gebied ten noorden van deze lijn zijn de grondprijzen lager en is er een andere belangenverdeling waardoor er hier meer mogelijk is dan in de gebieden ten zuiden van deze lijn, waar het Bentwoud in is gesitueerd.

De case Haagse Beemden, gepresenteerd door de heer Langeveld doet trouwens afbreuk aan deze 'theorie'. Bij de Haagse Beemden heeft, net als in Emmen, een integratie plaatsgevonden tussen stedelijk wonen met natuur en landschap. De bewoners hebben hierbij een cruciale rol gespeeld, omdat zij hun kennis hebben overgedragen aan de politiek (vgl. case Emmen!). De heer Balutra wijst in zijn verhaal met vele dia's op de kansen en de mogelijkheden die de huidige

technieken hebben opgeleverd. Het is daarbij niet alleen afhankelijk van de creativiteit van de mens, maar ook van het durven aangaan van coalities, samenwerkingsverbanden. Er zijn vele nieuwe wegen die nog ontdekt kunnen worden.

De heer Slijkhuis belicht de integratie op een ander niveau, namelijk die van het beheer van groen.

Het Ruimtelijke Ordeningsproces

De heer Van Ravesteyn geeft via zijn verhaal 'Schaalprongen in de ruimte' aan dat de oude belemmeringen in het Ruimtelijke Ordeningsbeleid van vroeger zijn omgezet naar kansen voor nu.

Hij concludeert dat in de groenbepaling sprake is van een schaalessprong. De beleidsaandacht voor het stedelijke groen in de jaren zeventig verschuift via de Randstadgroenstructuur in de jaren tachtig naar het Groene Hart in de jaren negentig. We spreken dan van strategisch groen, dat een essentiële rol krijgt in de overgang tussen sterk verstedelijkte gebieden en open ruimten.

De case Lienden, gepresenteerd door de heer Tinga, met als titel ruimtelijke orde of ruimtelijke wanorde? is een typisch voorbeeld van restrictief Ruimtelijke Ordeningsbeleid. Het gaat hier om een Villapark 'Lingemeer', dat ontstaan is doordat aanvankelijke plannen tot een grootschalig recreatieterrein met onder andere een subtropisch zwembad, golfbaan en camping, getorpedeerd werden door de geplande aanleg van een rangeerterrein voor de Betuwelijn aldaar. Toen later dit rangeerterrein naar elders verhuisde was in de buurt reeds een golfterrein aangelegd, waardoor een nieuwe situatie ontstaan was. Nieuwe plannen werden gemaakt, resulterend in het Villapark 'Lingemeer', een villacomplex aan het water. Nu bleek en

blijkt echter het vigerend bestemmingsplan roet in het eten te gooien. Hierin staat namelijk dat deze villa's niet permanent bewoond mogen worden, terwijl de huizen daar wél uitstekend geschikt voor zijn.

De financiering

De financiering (door middel van regelingen en fondsen) vormt nu vaak de grootste hindernis. Groen alleen aanleggen gaat niet, of is zeer moeilijk. Voor het probleem van de hoge grondprijzen en de lage grondmobiliteit (waar in het verhaal van de heer Sijmons uitgebreid aandacht aan besteed is) in met name de Randstad kan het Nationaal Groenfonds een financiële bijdrage leveren. De heer de Leeuw wijst erop dat de mogelijkheden op dit gebied in de toekomst alleen maar groter zullen worden, aangezien het kabinet in het algemeen positief staat tegenover verdere verruiming van de fiscale faciliteiten voor bos- en natuuraanleg.

In het verhaal van de heer Krouwel werden met name de groenfondsen verder onder de loep genomen. Van de verschillende categorieën groenfondsen loopt het groenfonds voor de uitbreiding van bos- en natuurgebieden (het donkergroene groenfonds) erg slecht. Als redenen voert de heer Krouwel een aantal belemmeringen aan zoals de lange procedures die doorlopen moeten worden; het rendementsvraagstuk (een project mag niet te veel opleveren, maar ook niet te weinig) en de te korte looptijd van de leningen (10 jaar, moet langer: 30 jaar o.i.d.). Omdat groenfondsen voor bijvoorbeeld de energiewinning erg goed lopen, waarschuwt hij voor een dreigend gevaar, namelijk dat de regeling kapot gaat aan haar eigen succes. Nu is er immers een klein aantal zeer grote projecten die veel geld nodig

hebben, maar straks komt een aantal kleinere groene projecten en dan is het geld op, ondanks dat de regeling hier nu juist voor in het leven was geroepen. Zowel de heer Krouwel als de heer Streppel zien in de combinatie rood met groen nieuwe kansen. Experimenten vormen daarbij belangrijke bouwstenen voor de bepaling van een visie op dit gebied. De heer Streppel geeft natuur per kuub als voorbeeld: Aan de teen van de Hondsrug wordt een groot gebied aangekocht en ingericht als natuurgebied, ter bevordering van schone waterwinning. De kosten worden gedragen door de burger, die een hogere kuub-prijs betaalt voor zijn water. Bos en natuur als 'economisch goed'. Het is niet alleen een uitdaging, het is ook essentieel voor de toekomst (toekomstwaarde). Blijft het echter bij praten, dan zullen de fondsen naar het buitenland verdwijnen en gaat er weer een kans verloren om de bos- en natuurgebieden daadwerkelijk uit te breiden.

Algemene indruk

De heer Maas memoreerde in zijn verhaal een symposium uit 1967, met dezelfde titel als vandaag. Hij vertelde dat er naar aanleiding van dat symposium een werkgroep was opgericht met vele ideeën voor Rood voor Groen combinaties. Na 30 jaar moeten we constateren dat er van al die mooie plannen weinig terecht gekomen is, als gevolg van te weinig geld en een sterke landbouw. Bij dit nieuwe symposium zijn er nieuwe kansen voor nieuwe Rood voor Groen combinaties ontstaan. Deze kansen moeten nu alleen nog verder uitgewerkt worden. De tijd is er rijp voor.

De auteur dankt Rûna Kuller, Willem de Lint en Christine Naaijen voor het gebruik van hun aantekeningen.